

آریوس (Arius)

در این نوبت از معرفی مشاهیر تاریخ کلیسا به زندگی آریوس (Arius)، خواهیم پرداخت.

او متولد حدود ۲۵۰ میلادی، در لیبی - و متوفی به تاریخ ۳۳۶ میلادی، در قسطنطنیه، استانبول کنونی می‌باشد.

وی یک کشیش مسیحی که آموزه‌های او باعث پیدایش دگرگونی به نام آریانیسم گشت. طبق گفتهٔ اپیفانیوس اهل سالامیس (Epiphanius of Salamis)، آریوس اهل لیبی بوده، که احتمالاً به معنی استان روم باستان سیرنیکا (Cyrenaica) بوده است. خانوادهٔ آریوس قبلاً مسیحی و همچنین کاملاً ثروتمند بودند. آریوس، به افلاطون‌گرایی متبحر بود، و احتمالاً زیر نظر لوسیان (Lucian) انطاکیه تحصیل می‌کرد.

آریانیسم به جای برابری الوهیت عیسی با خدای پدر، ماهیت مخلوق بودن و متناهی مسیح را پذیرفت و همین امر توسط کلیسای اولیه به عنوان یک بدعت محکوم گشت.

آریان‌ها به خود کلام تمسک می‌جویند که عیسی می‌گوید: "پدر از من بزرگ‌تر است."

آریوس اظهار داشت: "اگر پدر پسر را تولید می‌کند، پس او که تولید شده آغازی داشت، و از این جا زمانی بوده که پسر نبوده است." همچنین آریوس تعلیم داد که خدای پدر و پسر همیشه با هم وجود نداشتند. آریانیسم تعلیم داد که لوگوس (کلمه) وجودیتی الهی بود که قبل از خلقت جهان توسط خدای پدر تولید شد، او را واسطی قرار داد تا همهٔ چیزهای دیگر از طریق او خلق شدند و این که پسر خدا مطیع خدای پدر است.

اولین شورای جهانی نیقیه در سال ۳۲۵ میلادی که توسط امپراتور کنستانتین برای تضمین وحدت کلیسا تشکیل شد، آریانیسم را بدعت اعلام کرد. برای خلقت پسر آیه‌ای از امثال ۸ : ۲۲ استفاده می‌شود که: "خداوند مرا مبدأ طریق خود داشت قبل از اعمال خویش از ازل" بنابراین، پسر نخست‌زاده و کامل‌ترین خلقت خدا بود و او تنها به اجازه و قدرت پدر، خدا خوانده می‌شود. تعریف "پسر" بسیار مبهم است زیرا آریایی‌ها برای توضیح باور خود از فرزند خوانده استفاده می‌کنند تا عیسی را که توسط خدا از هیچ تولید شده، نشان دهند. همچنین آریایی‌ها به آموزه سنتی تثلیث اعتقادی ندارند.

آریوس که رهبر زاهد جامعه مسیحی در منطقه اسکندریه بود از طریق پیامی که فلسفه نو افلاطونی را ادغام کرده بود، توجه بسیاری از افراد را به خود جلب کرد. این فلسفه با رویکردی تحت‌اللفظی عقلانی بر متون عهد جدید بر یگانگی مطلق الوهیت به عنوان عالی‌ترین کمال تأکید می‌کرد.

آریوس معتقد بود که پدر و پسر دو وجودیت جداگانه هستند و الگوی کتاب مقدس برای رابطه آنها تبعیت ابدی است: پدر کسی است که در مورد مسائل تصمیم می‌گیرد و پسر کسی است که اطاعت و تبعیت می‌کند. در الگوی آریوس، پسر مخلوقی وفادار است که به خالق خود خدمت می‌کند.

آریوس استدلال کرد که پسر قبل از بقیه خلقت آفریده شده است. او با پدر ازلی و ابدی نیست. همان گونه که او بیان می‌کند: "پیش از این که او تولید یا خلق شود یا منصوب و برقرار شود، وجود نداشت. زیرا او تولید نشده بود."

شورای نیقیه، در ماه مه ۳۲۵ میلادی، آریوس را پس از این که او از تأیید اصل ایمانی مبنی بر این که مسیح دارای همان ذات الوهیتی برابر با خدا است، امتناع کرد او را بدعت‌گذار خواند.

از حدود ۳۰۰ اسقف حاضر در شورای نیقیّه، دو اسقف اعتقاد نامۀ نیقیّه را که آریانیسم را محکوم می‌کرد، امضا نکردند. کنستانتین کبیر همچنین برای کسانی که از تسلیم نوشته‌های آریان خودداری می‌کردند، مجازات اعدام صادر کرد.

"به علاوه، اگر نوشته‌ای از آریوس یافت شود، باید آن را به شعله‌های آتش سپرد تا نه تنها شرارت تعلیم او محو شود، بلکه چیزی برای به یادآوردن او باقی نماند. و بدین وسیله دستور عمومی می‌دهم که اگر کشف شود کسی که نوشته‌ای از آریوس را پنهان کرده است و فوراً آن را جلو نیاورده و با آتش از بین نبرد مجازات او مرگ است. به محض کشف این جرم، شخص برای مجازات اعدام معرفی می‌شود."

آریوس تبعید شد اما با تأثیرگذاری اسقف یوسبیوس نیکومدیا (Eusebius of Nicomedia) دوباره در سال ۳۲۸ میلادی تبعید برداشته شد. درست در همان سالی که آتانسیوس اسقف اسکندریّه (Athanasius of Alexandria) گشت.

ده سال پس از شورای نیقیّه، کنستانتین کبیر، که خود بعداً توسط اسقف آریایی یوسبیوس نیکومدیا در سال ۳۳۷ میلادی بعد از میلاد تعمد یافت، گردهمایی دیگری از رهبران کلیسا را در اولین شورای منطقه‌ای صور در سال ۳۳۵ میلادی با حضور ۳۱۰ اسقف برای رسیدگی به اتهامات آتانسیوس - یکی از اسقف‌های شورای نیقیّه و مخالف آریانیسم که از پذیرش مجدد آریوس خودداری می‌کرد - تشکیل داد.

اساساً اختلاف بین تثلیث و آریانیسم در این مورد بود: "آیا پسر همیشه با پدر وجود داشته است یا پسر در زمان خاصی در گذشته تولید شده است؟ آیا پسر برابر با پدر است یا تابع پدر؟"

برای کنستانتین، اینها نکات الهیاتی جزئی بود که مانع اتحاد امپراطوری می‌شد، اما برای الهیدانان، اهمیّت زیادی داشت. برای آنها، این جا دیگر موضوع نجات بود.

در انجیل از زبان زایش استفاده شده؛ پسر، یا کلمه، تولید شده، نخست‌زاده، نسل و غیره. و به دنبال آن پولس و نویسندۀ عبرانیان پسر خدا "لوگوس" را با حکمت آسمانی مشخص می‌کند از امثال ۸ : ۲۵ نقل قول می‌کند. "قبل از آن که کوه‌ها برپا شود پیش از تلّها مولود گردیدم" او به نحوی مثبت و موافق با دلایل کتاب از مزمور ۲ : ۷ و همین طور اشعیا ۵۳ : ۸ برای بیان نسل پسر به عنوان نتیجه تولّد استدلال می‌کند. "امروز تو را تولید کردم." "چه کسی از نسل او سخن تواند گفت." "البته این متون توسط پدران نیقیّه نیز نقل قول می‌گردد.

آتانسیوس به دنبال محکومیتش در توطئه شورای صور به تریر (در آلمان کنونی) تبعید شد و آریوس عملاً تبرئه شد. در سال ۳۳۵ میلادی آریوس به دستور امپراطوری کاملاً معاف شد. او به امضای نتیجه نیقیّه که در آن زمان رد کرده بود، موافقت کرد. اما پیش از این که بتواند در عشا شرکت کند، به طور بسیار ناگهانی در قسطنطنیه درگذشت.

آتانسیوس سرانجام در سال ۳۴۶ میلادی پس از مرگ آریوس و کنستانتین به اسکندریّه بازگشت. اگر چه آریانیسم گسترش یافته بود، آتانسیوس و دیگر رهبران کلیسای مسیحی نیقیّه علیه الهیات آریایی جنگیدند، و آریوس بار دیگر در اولین شورای جهانی قسطنطنیه در سال ۳۸۱ میلادی با حضور ۱۵۰ اسقف مورد تحقیر قرار گرفت و به عنوان یک بدعت‌گذار محکوم شد.

تحقیق، ترجمه و تألیف: زوفا رایان

شما می‌توانید جهت آشنایی بیشتر با مشاهیر تاریخ کلیسا، از وب سایت رسمی کلیسای خداوند عیسی مسیح به نشانی www.persian-ljc.com دیدن فرمایید.

منابع:

Britannica. (n.d.). Arius: Christian priest. In *Encyclopedia Britannica*. Retrieved November 17, 2024, from

<https://www.britannica.com/biography/Arius>

Holcomb, J.(2020, August 19). Arianism: Its teaching and rebuttal. *Credo Magazine*. Retrieved November 17, 2024, from

<https://credomag.com/2020/08/arianism-its-teaching-and-rebuttal/>

Arius.(2024, November 14). In *Wikipedia*. Retrieved November 17, 2024, from

<https://en.wikipedia.org/wiki/A>

Giles, K. (n.d.). The eternal generation of the Son. *CBE International*. Retrieved November 17, 2024, from

<https://www.cbeinternational.org/resource/book-review-eternal-generation-son/>

Arius. (2017, October 26). *AnthroWiki*. Retrieved November 17, 2024, from

<https://anthrowiki.at/Arius>